

Egy természetvédelmi táborról

1990-ben második alkalommal rendeztük meg természetvédelmi táborunkat általános és középiskolás gyerekek számára augusztus 12—19-ig Ásotthalmon. Tevékenységünk több intézmény támogatásával valósulhatott meg: Független Ökológiai Központ, Ifjúsági Környezetvédelmi Szövetség, Magyar Természetvédők Szövetsége, Csongrád Megyei Ifjúsági Alap Kuratóriuma, Kiss Ferenc Csongrád Megyei Természetvédelmi Egyesület, Nívó Ipari Szövetkezet.

A két év tapasztalatait ezúton szeretnénk közreadni.

Alapelvünknek megfelelően nem elsősorban természetvédők, hanem a természetet ismerő, szerető és azt tisztelő emberek nevelése folyt a táborban. A táborlakók különböző korú (8—17 év) és különböző iskolatípusban tanuló gyerekek voltak. Remélhetőleg felnőtteként az élet különböző területein alkalmazhatják majd közös, a későbbiekben őket összekötő ismereteiket, és saját tapasztalataikból merítve — bármely társadalmi réteghez tartozva — aktívan részt vehetnek a következő generáció szemléletformálásában.

A tábor tevékenységét a következő szempontok határozták meg:

- a természet megközelítése különböző tudomány- és művészeti ágak felől,
- a tantárgyi ismeretek komplex feldolgozása, szintetizálása,
- az összefüggések megláttatása,
- az ismeretek bővítése és mélyítése,
- a környezetgazdálkodással kapcsolatos problémafeltáró és megoldókészség fejlesztése,
- a természet megóvása iránti igény tudatosítása.

Mindezek megvalósítására — az egyéni érdeklődést is figyelembe vevő — a jelenlegi tantervi minimumra épülő programtervet dolgoztunk ki:

- a földrajzi környezet szűkebb és tágabb megismerése,
- csillagászati alapismeretek,
- tájékozódás a szabadban nappal és éjszaka,
- a makro- és mikroklíma műszeres mérésének megismertetése, az adatok kezelése és felhasználása,
- a homoki és sziki vegetáció bemutatása, ennek összehasonlítása a tavaly megismert ártéri és mocsári vegetációval,
- az állatok élőhelyének, életmódjának megfigyelése,
- a területre jellemző táplálékláncok és táplálékhalózati felállításai,
- energia a természetben, energiagazdálkodás,
- hulladékártórási, újrahasznosítási,
- rét-, legelő- és erdőgazdálkodás (lehetőségek, eszközök),
- az élőlények védelmének lehetőségei,
- a szerzett élmények megőrzése a legkülönbözőbb képzőművészeti technikák segítségével,
- természetfotózás,
- a természet kapcsolata a zene és irodalom területével,
- egészséges életmód, természetgyógyászat.

Az itt felvázoltakat csupán keretnek tekintettük, amely bárhol megváltoztatható a terület adottságainak, a pedagógusok és a gyerekek felkészültségének, érdeklődésének megfelelően. Nemcsak tábori, hanem bármely szervezeti forma (tanóra, szakkör, klub, fakultáció) keretei között is alkalmazható.

A megvalósítás során az iskolai oktatásban helytelenül rögzült egy-egy tantárgyban való gondolkodást igyekeztünk felváltani a tapasztalatok komplex feldolgozásával. Ennek alapján a kivitelezés nem programtervünk pontjaihoz kötődve történt, hanem a kínálkozó lehetőségeket kihasználva, a tudományágak területeit átfogóan, közös vagy kiscsoportos keretek között folyt.

A közös foglalkozások célja a terület megismerése, a „nem szeretem” tárgyak iránti figyelem felkeltése, a komplex gondolkodásmódhoz szükséges ismeretek elsajátítása, valamint a későbbiekben az ismeretek szintetizálása volt.

A kiscsoportos foglalkozások fakultatívan, a létszámtól függetlenül zajlottak. A szabad választás ellenére a gyerekek többsége mindegyiken részt vett, felfedezve, hogy az általuk kevésbé kedvelt tantárgyak ismeretanyagában is vannak az érdeklődésüket lekötő témák.

Tevékenységük tudatos irányítását úgy értük el, hogy közösen ismertük meg az adott terület történetét, kialakulását, környezeti tényezőit, élővilágát, természetvédelmi problémáit. Ezután csoportokban vagy egyénileg dolgoztuk fel az élményeket az egyes tudományágaknak megfelelően, a megbeszéltek továbbtárgyalásával, vizsgálatával (pl. mikroszkópos megfigyelések, meteorológiai mérések).

A gyerekek élményeiket és megfigyeléseiket többféle technika alkalmazásával rögzítették: szén-, ceruza- és tusrajz, festmény, agyagfigura és plakett, gipszöntvény, szárazvirágdísz, fénykép, vers, napló. Ezek közül ízelítőül csupán kettőt mutatunk be (lásd melléklet).

A területen bejárt útvonalat a táborozók saját térképeiken ábrázolták.

Az irodalmi művek feldolgozása mimetikus játékok és versillusztrációk segítségével történt.

A napközben szerzett tapasztalatokat az esti tábortűznél szintetizáltuk beszélgetések, viták formájában. A végső szintézist közös túra és vetélkedő alkalmával valósítottuk meg. A gyerekek további munkájához kívántunk segítséget nyújtani azzal, hogy a részvételi díj (800 Ft) értékében könyvet kaptak.

Tapasztalataink szerint az oktatási intézményekben folyó természetvédelmi nevelés nem eléggé hatékony. A tantervek korszerűtlenek, a pedagógusok ezirányú felkészültsége hiányos, a szükséges eszközök nem állnak a rendelkezésre, a tantárgyak közötti koncentráció alacsony szintű. Mindezekhez hozzájárul a nem megfelelő családi háttér, a szülők hiányos ismeretanyaga.

Ezek az okok inspiráltak minket, hogy megalakítsuk a különböző szakos (biológia, földrajz, technika, kémia, rajz, magyar, tanító) pályakezdő pedagógusokból és főiskolai hallgatókból álló, oktatási intézményektől független teamünket, melyhez orvos is csatlakozott.

Megfigyeléseink alapján ezen a generáción az iskola és a környezet káros hatásai erőteljesen jelentkeznek:

- a szóbeli, írásbeli és művészi kifejezőképesség gyengesége,
- a logikus gondolkodás hiánya,
- bátortalanság, az önbizalom hiánya (alkotások megsemmisítése),
- az értékrend eltolódása az élővilágtól a mesterséges környezet felé.

Az általunk kidolgozott program (melynek csak a vázát közöljük) alkalmazásával az ismeretanyag nyújtásán kívül ezen negatív tényezők is eredményesen csökkenthetők.

MELLÉKLET

Egy kis nyugalmat kívánok én
Az erdő csendes, lágy ölében.
Madáracsicsérgés, szúnyogcsípés
Nekünk is békét ígér.
A világ hidd el a jóra éhes,
Az ember mindig a széptől ékes,
Tudom, hogy másnak túl lágy e dallam
Világmegváltás nincs e dalban.

A földön fekvő álmodozom,
Magam madárnak gondolom.
Szállni az úszó felhők között
Milyen csodás lehet.
Ha száz év múlva a fák kihalnak,
Helyükön már csak sivatag marad,
Ha dalunkat megtalálják majdan
Világmegváltás lesz e dalban.

Nagy Anett (12 éves)
Rigó Anna Bella (14 éves)
Rigó Zsuzsa (12 éves)
Vágfalvi Edit (13 éves)

G y ö n y ö r ű
a t e r m é s z e t
s z é p e k a f á k
d e l c s ú f í t j a ő k e t
a z e m b e r i

T
U
D
A
T
L
A
N
S
Á

!!! G !!!

Lehoczki Róbert (16 éves) — szöveg
Varga Péter (14 éves) — forma

PATAJNÉ. HEGEDŰS ÉVA

Szeged

Farsangi összeállítás alsó tagozatos napközis csoportoknak

(Lányok, fiúk maskarába, álarcba vagy a szerepüknek megfelelő ruhába öltözve, szétszórta helyezkednek el a terem egy részében. Megszólal a kis bohóc, aki középen áll:)

Tél, tél, dárídom,
trombitaszó hallik,
tári-tári-tárirom,
mulatozni illik,

körül áll a maszkabál,
kandi bohóc a király,
farsangolók tarka népe
síppal-dobbal muzsikál.

(Szepesi Attila: Farsang)

(Csípőre tett kézzel, jobbra-balra lépve énekelnek a gyerekek:)

Járjunk táncot, ripegő-ropogót,
pergő, forgó libegő-lobogót.

(Kodály Zoltán—Weöres Sándor)